

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)
Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**

Κείμενο 1

[Φύλο και επαγγελματικός προσανατολισμός: ο ρόλος των Μ.Μ.Ε. στην επιλογή επαγγέλματος από τα δύο φύλα]

Το Κείμενο είναι απόσπασμα άρθρου των Δόμνα Κακανά, Γιάννη Καμαριανού και Παναγιώτας Μεταλλίδου το 2002, στο επιστημονικό περιοδικό «Μέντορας» (τ. 2, σελ. 18-28)

Είναι χαρακτηριστικό ότι τα δύο φύλα φαίνεται να αντιλαμβάνονται διαφορετικά το ρόλο των Μ.Μ.Ε. και τη συνεισφορά τους στον επαγγελματικό προσανατολισμό των νέων. Από τη μια μεριά, τα αγόρια θεωρούν σε μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι τα κορίτσια τα Μ.Μ.Ε. ως μέσα διάδοσης επιστημονικών γνώσεων, αξιών και πληροφόρησης για επαγγέλματα, καθώς και ως μέσα πληροφόρησης για τον κόσμο γενικότερα. Γεγονός που τα κατευθύνει στην αναζήτηση της πληροφορίας, όπως προαναφέραμε, σε μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι τα κορίτσια. Τα κορίτσια, από την άλλη, αντιλαμβάνονται σε μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι τα αγόρια τα Μ.Μ.Ε. ως μέσα προβολής και διαμόρφωσης επαγγελματικών προτύπων. Η αντίληψή τους αυτή αντανακλάται και στην επιλογή της συγκεκριμένης τηλεοπτικής ζώνης, όπου μέσα από τηλεοπτικά πρότυπα ενισχύονται αυτά τα πρότυπα (μεταγλωττισμένες σειρές και ποικίλα talk shows). Τέτοια μηνύματα πιθανόν να κατευθύνουν προς συγκεκριμένες επαγγελματικές επιλογές [...].

Πιστεύουμε ότι τα Μ.Μ.Ε. σε συνδυασμό με την εκπαίδευση μπορούν να συνεισφέρουν στον επαγγελματικό προσανατολισμό των νέων ανθρώπων. Μπορούν να αναδείξουν τις νέες συνθήκες μέσα στις οποίες διαμορφώνεται η παραγωγική διαδικασία, με τέτοιο τρόπο, ώστε αυτός να γίνει κατανοητός από τους νέους. **Άλλωστε**, σύμφωνα με τα ευρήματά μας, οι νέοι φαίνονται πρόθυμοι να διεκδικήσουν ένα πολύπλευρο και γόνιμο επαγγελματικό προσανατολισμό από μια ποικιλία πηγών. Στα πλαίσια αυτά αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα της χρήσης των σύγχρονων Μ.Μ.Ε. **Ωστόσο**, δεν παραλείπουν, ιδιαίτερα τα κορίτσια, να τονίζουν το σεξιστικό τους χαρακτήρα στον τρόπο προβολής των επαγγελματικών αξιών.

Καθώς η ερευνητική δραστηριότητα με επίκεντρο τα Μ.Μ.Ε. φαίνεται πως ωριμάζει, οι περισσότερες έρευνες συμφωνούν πως οι επιδράσεις των Μ.Μ.Ε. δεν είναι αναγκαστικά άμεσες και δραστικές, αλλά διάχυτες και μακροχρόνιες. Δεν περιορίζονται σε συγκεκριμένες συμπεριφορές ή κοινωνικές δραστηριότητες ούτε σε συγκεκριμένες χρονικές στιγμές, αλλά έχουν συνολική επίδραση στην γενική εξέλιξη των πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών διαδικασιών. Τα Μαζικά Μέσα Επικοινωνίας και Ενημέρωσης έχουν εν δυνάμει την ικανότητα να λειτουργήσουν χειραφετικά τόσο ως προς την επαγγελματική επιλογή των νέων ανθρώπων, αγοριών και κοριτσιών, όσο και ως προς τη θετική παρέμβαση στο πρόβλημα της ισότητας των δύο φύλων. Η δύναμη του μαζικού Μέσου, αλλά και του νέου Μέσου της σύγχρονης τεχνολογίας είναι τέτοια, ώστε να μπορεί να **υπερνικήσει** εμπόδια, όπως για παράδειγμα ο σεξισμός ή ακόμα και η γεωγραφική απόσταση ή η πολιτισμική απομόνωση από τα κέντρα προώθησης του επαγγελματικού προσανατολισμού και να λειτουργήσει εξισωτικά απέναντι σε κάθε μορφή, φυλετικών, κοινωνικών, οικονομικών, μορφωτικών, γεωγραφικών ανισοτήτων.

Κείμενο 2

Αξιωματικός

Το ποίημα είναι του Μάρκου Μέσκου (1935-2019) και δημοσιεύτηκε στη συλλογή Πριν από τον θάνατο, το 1958 και στη συλλογή Μαύρο δάσος, εκδόσεις Νεφέλη, 1999.

Στο σκολειό, πολλές φορές η δασκάλα μάς ρωτούσε:

– Και τι θα γίνετε σα μεγαλώσετε, τι θα γίνετε
όταν σκορπίσετε από δω,
σαν γίνετε άντρες;

Κατέβαζα το κεφάλι κι έλεγα μέσα μου:

– Αξιωματικός πάνω στο άλογο, αξιωματικός!...

Μα τώρα που γνωρίζω τι σημαίνουν τα παράσημα,
τ' αστέρια πάνω στις επωμίδες, τώρα που γνωρίζω
τι σημαίνουν οι γυαλισμένες μπότες, τι σημαίνουν
τα σπιρούνια και οι ματωμένες σάλπιγγες,
προτιμώ να 'μαι βοσκός με τα γελάδια
όλη μέρα, βρέχει, χιονίζει, στο δάσος...

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Να καταγράψεις, σε 50-60 λέξεις, τους τρόπους με τους οποίους οι νέοι αντιλαμβάνονται την προσφορά των ΜΜΕ στον επαγγελματικό τους προσανατολισμό, αναλόγως με το φύλο τους, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Άλλωστε, Ωστόσο: Ποιος είναι ο ρόλος των δύο λέξεων στην οργάνωση των νοημάτων της δεύτερης παραγράφου του Κειμένου 1;

Μονάδες 10

3^ουποερώτημα (μονάδες 15)

Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις με την ένδειξη Σωστό ή Λάθος, σύμφωνα με τα νοήματα του Κειμένου 1.

1. Το ύφος του Κειμένου 1 είναι, κατά κύριο λόγο, παιγνιώδες.
2. Στην παρένθεση της 1ης παραγράφου (μεταγλωττισμένες σειρές και ποικίλα talk shows) αναφέρονται παραδείγματα τηλεοπτικών εκπομπών που παρακολουθούν τα κορίτσια.
3. Το Κείμενο 1, ως επιστημονικό άρθρο, έχει προσεγμένο λεξιλόγιο.
4. Στην τελευταία περίοδο του Κειμένου 1 «Η δύναμη ... γεωγραφικών ανισοτήτων» παρατηρείται πολυσύνδετο σχήμα.
5. Η λέξη «υπερνικήσει» στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 μπορεί να αντικατασταθεί με την λέξη «ξεπεράσει», χωρίς να διαφοροποιηθεί το νόημα.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30) [ΑΠΟ ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ ΕΠΑΛ Β ΛΥΚΕΙΟΥ ΘΕΜΑ Α17020]

Α3. Σε μια επιστολή σου στον υπεύθυνο του προγράμματος για τον επαγγελματικό προσανατολισμό εξηγείς για ποιους λόγους θεωρείς σημαντικό να επιλέγει ο κάθε νέος το επάγγελμα που του ταιριάζει. Μπορείς να αξιοποιήσεις στοιχεία από το κείμενο και την εμπειρία σου. (200-250 λέξεις).

Μονάδες 30

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

- α. Ποια ρηματικά πρόσωπα αξιοποιούνται στο ποίημα και ποια η λειτουργία τους;
- β. Να εντοπίσετε τα σημεία στίξης του ποιήματος (εκτός της τελείας και του κόμματος) και να αναφερθείτε στη λειτουργία τους.
- γ. Να εντοπίσετε μια επανάληψη και να τη σχολιάσετε.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις, αξιοποιώντας χωρία του Κειμένου 2, την αλλαγή στα επαγγελματικά όνειρα του ποιητικού υποκειμένου. Συμφωνείς ή διαφωνείς με τη στάση του; Το κείμενό σου να έχει έκταση 120-150 λέξεων.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1ου ποερώτημα (μονάδες 10)

Στο Κείμενο 1 οι αντιλήψεις των νέων, αναφορικά με την συνδρομή των ΜΜΕ στις επαγγελματικές τους βλέψεις, διαφοροποιούνται, αναλόγως του φύλου τους, ως εξής:

- Τα αγόρια αντιμετωπίζουν, κατά κύριο λόγο, τα ΜΜΕ ως πηγή άντλησης γνωστικών και πληροφοριακών επαγγελματικών στοιχείων
- Τα κορίτσια τα προσεγγίζουν, περισσότερο, ως χώρους ανάδειξης/καταξίωσης κάποιων επαγγελμάτων και ως πεδίο προώθησης υποδειγματικών επαγγελματικών επιλογών.

2ου ποερώτημα (μονάδες 10)

Οι δύο λέξεις είναι διαρθρωτικές, βοηθούν στην ομαλότερη μετάβαση στα νοήματα ανάμεσα στις περιόδους λόγου της δεύτερης παραγράφου του Κειμένου 1. Ειδικότερα:

- «άλλωστε»: ο Προστίθεται ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο, αυτό της προθυμίας των νέων να ενημερωθούν πολύπλευρα για το επαγγελματικό τους μέλλον.
- Λειτουργεί ενισχυτικά ως προς τη θέση της προηγούμενης περιόδου ότι τα ΜΜΕ (σε συνδυασμό με την εκπαίδευση) συνεισφέρουν θετικά στο να κατανοήσουν οι νέοι τις τρέχουσες επαγγελματικές συνθήκες.
- «ωστόσο»: ο Με αυτήν οριοθετείται η αντίθεση μεταξύ της αναγκαιότητας χρήσης των σύγχρονων ΜΜΕ και των σεξιστικών αξιών που προβάλλονται από αυτά.
- Παρουσιάζονται και οι δύο αντιλήψεις των νέων για την χρήση των ΜΜΕ.

3ου ποερώτημα (μονάδες 15)

1. Λ
2. Σ
3. Σ
4. Λ
5. Σ

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30) [ΑΠΟ ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ ΕΠΑΛ Β ΛΥΚΕΙΟΥ ΘΕΜΑ Α17020]

Ύφος λόγου σοβαρό, απρόσωπο, πληροφοριακό – γ' ρηματικό πρόσωπο στην επιχειρηματολογία, ενδεχομένως α' ενικό ρηματικό πρόσωπο στις προσωπικές τοποθετήσεις – λεξιλόγιο επίσημο –
Προσφώνηση προς τον υπεύθυνο του προγράμματος στον οποίο απευθυνόμαστε.

Εισαγωγή/πρόλογος: η αξία της εργασίας

Κύριο Θέμα: για ποιους λόγους θεωρεί ο/η μαθητής/-τρια σημαντικό να επιλέγει ο κάθε νέος το επάγγελμα που του ταιριάζει.

- Το επάγγελμα εξασφαλίζει την επιβίωση και την κοινωνική αναγνώριση στον άνθρωπο-είναι η ταυτότητά του-να κάνει κάτι που θα τον εκφράζει.
- Ο άνθρωπος γίνεται δημιουργικός, όταν ασχολείται με κάτι που του ταιριάζει.
- Προσφέρει στους συνανθρώπους του με το επάγγελμά του και νιώθει ο ίδιος ευχαριστημένος.
- Η προσφορά του καθενός συμβάλλει στην συγκρότηση μιας κοινωνίας ισορροπημένης που προοδεύει.
- Ο χρόνος εργασίας είναι μεγάλος στη ζωή του ανθρώπου, γι' αυτό πρέπει να ασχολείται με ένα επάγγελμα που τον εκφράζει και ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντά του. Το αίσθημα ικανοποίησης μεταφέρεται και στην προσωπική, οικογενειακή του ζωή.

Παρατήρηση: οι μαθητές και οι μαθήτριες μπορούν να εμπλουτίσουν τα επιχειρήματά τους με παραδείγματα από την εμπειρία τους.

Επίλογος: Ανακεφαλαίωση

Αποφώνηση (π.χ. Με εκτίμηση, Ελπίζω να μη σας κούρασα με την επιστολή μου, αλλά θεωρώ σημαντικό να εκφράσω τις σκέψεις και τους προβληματισμούς μου σε έναν άνθρωπο με την πείρα και τη γνώση που έχετε εσείς.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

α. Στο ποίημα αξιοποιούνται τα εξής ρηματικά πρόσωπα:

1. Το α' πληθυντικό: μέσω αυτού χαρίζεται ζωντάνια και αμεσότητα στο ύφος του ποιήματος. Μέσω του α' πληθυντικού το ποιητικό υποκείμενό αναφέρεται σε ένα συλλογικό/κοινό βίωμα.

2. Το β' πληθυντικό: στο πλαίσιο της αυτούσιας παράθεσης των λόγων της δασκάλας αξιοποιείται το β' πληθυντικό πρόσωπο που χαρίζει ζωντάνια κι αμεσότητα στο ποίημα. Προσελκύει, επίσης, την προσοχή και το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

3. Το άενικό: μέσω αυτού χαρίζεται ζωντάνια και αμεσότητα στο ύφος του ποιήματος, αλλά και εξομολογητικός τόνος. Προβάλλονται εντονότερα κι εναργέστερα οι σκέψεις του ποιητικού υποκειμένου.

β. Στο ποίημα αξιοποιούνται τα εξής σημεία στίξης:

1. άνω και κάτω τελεία: χρησιμοποιείται καθώς στη συνέχεια παραθέτει αυτούσια τα λόγια της δασκάλας.
2. μονή παύλα: χρησιμοποιείται στο διάλογο για να δηλωθεί η αλλαγή του προσώπου που μιλάει, δηλαδή εδώ της δασκάλας.
3. ερωτηματικό: Δηλώνει ερώτημα.
4. θαυμαστικό: Μέσω αυτού το ποιητικό υποκείμενο προσπαθεί να μεταδώσει στον αναγνώστη τα συναισθήματα θαυμασμού που τρέφει για αυτό το επάγγελμα και να δείξει την λαχτάρα του.
5. αποσιωπητικά στη λέξη «αξιωματικός!...»: Δηλώνουν υπαινιγμό και προβληματισμό. Το ποιητικό υποκείμενο λαχταράει το επάγγελμα αυτό γιατί το θαυμάζει, αλλά αγνοούσε σε μικρή ηλικία τις δυσκολίες του. Με τα αποσιωπητικά υπαινίσσεται ότι η ζωή του αξιωματικού δεν έχει μόνο στιγμές κύρους, αλλά και δυσάρεστες στιγμές.
6. αποσιωπητικά στη λέξη «δάσος...»: Το ποιητικό υποκείμενο αφήνει ελεύθερη τη φαντασία του αναγνώστη να οργιάσει. Δεν πρόκειται για πραγματικά γεγονότα, επομένως ο καθένας μπορεί να φανταστεί πως θα είναι μια ιδανική ζωή στο δάσος.

γ. Επαναλήψεις:

1. τι θα γίνετε
2. αξιωματικός
3. τώρα που γνωρίζω τι σημαίνουν.

Με τις επαναλήψεις:

ο ποιητής χαρίζει αισθητική απόλαυση
το ποίημα κερδίζει σε ζωντάνια και αμεσότητα
δίνεται έμφαση στη λέξη/φράση που επαναλαμβάνεται.

π.χ. το ποιητικό υποκείμενο επαναλαμβάνει τη λέξη «αξιωματικός» γιατί είναι το επάγγελμα που ονειρεύεται να ακολουθήσει και θέλει να δείξει εναργέστερα/σαφέστερα/καθαρότερα τα συναισθήματα και τις σκέψεις του για αυτό. Με την επανάληψη τονίζει την επιθυμία του να γίνει αξιωματικός.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε διαπίστωση από τους μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης:

- Το ποιητικό υποκείμενο σε νεαρή ηλικία ονειρευόταν να ασκήσει ένα επάγγελμα με μεγάλη αίγλη, ήθελε να γίνει «αξιωματικός», όπως το αντιλαμβανόταν από τα εξωτερικά χαρακτηριστικά «πάνω στο άλογο», «παράσημα», «επωμίδες» κτλ.
- Όταν μεγάλωσε και είχε την εμπειρία «γνωρίζω» (δύο φορές στο κείμενο) του ρόλου του αξιωματικού και του «τι σημαίνουν» (τρεις φορές στο κείμενο) όλα όσα το είχαν εντυπωσιάσει αρχικά, επέρχεται η μεταστροφή στις επιλογές.
- Το επάγγελμα του «προτιμά» είναι εντελώς αντίθετο συγκριτικά με την αρχική επιλογή «να 'μαι βοσκός», κάτω από οποιοδήποτε συνθήκες «βρέχει, χιονίζει», χωρίς λαμπρές στολές και άλογα, στο «δάσος».
- Οι μαθητές/-τριες μπορούν να αναφέρουν ως λόγο της μεταστροφής, τη γνώση που έχει αποκτήσει το ποιητικό υποκείμενο για τον πόλεμο και τις πληγών που δημιουργεί «ματωμένες σάλπιγγες».

Ανάλογα με την αναγνωστική ανταπόκριση και τις προσωπικές του προτιμήσεις ο/η μαθητής/-τρια μπορεί να εκφράσει τη συμφωνία ή τη διαφωνία του/της με την στάση που υιοθετεί το ποιητικό υποκείμενο.

«Το/τα θέμα/τα προέρχεται και αντλήθηκε/αν από την πλατφόρμα της Τράπεζας Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας που αναπτύχθηκε (MIS5070818-Τράπεζα θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Γενικό ΛύκειοΕΠΠΑ) και είναι διαδικτυακά στο δικτυακό τόπο του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.) στη διεύθυνση (<http://iep.edu.gr/el/trapeza-thematon-archiki-selida>)»